

Читаймо наше, українське!

Завершилася ювілейна XXV Всеукраїнська виставка-форум «Українська книга на Одещині», ініційована Одеською національною науковою бібліотекою. Ця масштабна подія вже чверть століття є символом глибокої поваги до книги, читання і національної культури та одним із найпомітніших культурних проєктів Півдня України.

Форум проходив під егідою Міністерства культури та стратегічних комунікацій України у партнерстві з Українським інститутом книги, Одеською обласною державною адміністрацією, Балтською міською радою, провідними бібліотеками області, видавництвами, культурними організаціями та громадськими інституціями.

Його мета — популяризація української книги, підтримка культури читання, збереження національної пам'яті та нематеріальної культурної спадщини, а також діалог із читачами у найширшому сенсі цього слова.

Цьогорічний захід вийшов за межі формальної виставки, перетворившись на багатогранний мистецький форум, що об'єднав авторів, понад 30 провідних видавництв України, бібліотекарів, дослідників, музикантів, митців, майстрів народної творчості та звичайних читачів, для яких українська книга — це і джерело знань, і спосіб тримати культурну лінію фронту.

Понад тисячі книгозбірок із 6 по 8 червня 2025 року стала живим центром інтелектуального, творчого й читачького єднання. Особливу увагу було приділено підтримці регіональних бібліотек та книгарень: виставка супроводжувалася благодійними акціями з передачею книжок.

Значущим сегментом виставки стала популяризація нематеріальної культурної спадщини України, підготовлена у співпраці з Одеським обласним центром української культури (директорка Валентина Вітос) та ГО «Український клуб Одеси». Інтерактивні майданчики знайомили гостей з унікальними елементами традиційної культури, внесеними до національного переліку спадщини.

Упродовж форуму експонувалася виставка фотографій за проєкту «Чарівна Одещина», автором якої є Сергій Геменик — відомий фотограф, журналіст, дослідник, громадський діяч, голова Одеської фотографічної асоціації, заслужений діяч мистецтв України.

Перший день форуму ознаменувався енергетично зарядженим, драйвовим та змістовним виступом гурту «Друже Музико» (лідер гурту Максим Трубінов), презентацією нових українських видань, публічними інтерв'ю із улюбленими авторами та обговоренням викликів, з якими стикається галузь книговидавництва в умовах війни, про місію читання як чинника національної стійкості. Програма включала

автограф-сесії, майстер-класи, панельні дискусії.

Нові твори та видавничі проєкти представили знані письменники, які своїм словом формують сучасний літературний наратив України: Тарас Федюк, Валерій Пузік, Андрій Кокотюха, Дмитро Чекалкин, Любов Якимчук, Юлія Броварна, Олександра Різників, Сергій Мартинюк, Віталій Запека, Іванна Стеф'юк та інші — кожен із власним стилем, кожен із глибоким меседжем до сучасного українського суспільства.

Важливою для читачів Одещини була творча зустріч з Ігорем Стамболом — кандидатом історичних наук, доцентом Київського університету ім. Б. Грінченка. Під час лекції-дискусії на основі книжкового репертуару видавництва «Темпора», а також власних досліджень та публікацій лектора йшлося про принципи, громадянську позицію, бачення ролі культури, підприємицтва в умовах

імперського тиску, ціннісні орієнтири провідних діячів українського національного руху XIX—XX століть Івана та Юрія Лип, Михайла Комарова, Бориса Грінченка.

Багатолюдною була зустріч з одеським поетом-дисидентом Олександром Різниковим та презентацією його літмованої книги «Під пресом репресій». Додатковий наклад у 200 примірників було додруковано на кошти великого збору на суму 50000 грн, оголошеного ГО «Робимо вам нерви» (голова і засновник Катерина Мусієнко).

У рамках форуму була представлена і книжка «Кримськотарський рід» Євгенії Генювої та експонувалася виставка «Нескорені народи незламної країни» з фонду ОННБ.

Важливою частиною новітньої історії України, однією з численних ланок у ланцюзі свідчень про перебіг російсько-української війни став роман-щоденник «Мої діти війни. Рік надії», презентований у «Книгарні-кав'ярні» у Галині Долних Ірину Ковальчук — кандидаткою юри-

дичних наук, адвокаткою, матір'ю трьох дітей, яка проживала у селищі Козацьке на Херсонщині, окупованому у перші години повномасштабного вторгнення РФ.

Цікавою була презентація видання «Український Геродот з Верхньодніпровська» за участі автора-упорядника Євгена Беззуса — заступника голови Верхньодніпровського районного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка, члена правління Дніпропетровської обласної організації НСПУ. Він не лише упорядковував цю ґрунтовну працю (а це понад 600 сторінок!), але й протягом довгих років не втомлювався працювати у бібліотеках, архівах і музеях Дніпра, Києва, Одеси, щоб повернути із забут-

тя курсу «Краща книга виставки-форуму» в номінації «Літературно-художнє видання».

Камерністю і щирістю відзначилась презентація збірки «Усе буває вперше» від Видавничого центру «Академія», що відбулася в Одеській обласній бібліотеці для юнацтва, де автори Світлана Вертола й Влада Холод розповідали історії, народжені з особистих переживань про те, що болить, турбує, тішить молоді.

7 червня учасники фестивалю в межах виїзного Свята української книги та Всеукраїнської науково-практичної конференції «VI ОдесаБібліоСаміт» відвідали Балту.

Балтська громада нині є одним із лідерів у сфері культури регіону. Це досягається злагодженими діями очільника громади Сергія Мазура та команди фахівців на чолі з Анастасією Фокшею, які розглядають культуру як ключовий пункт для соціального та духовного зростання жителів. Їхня діяльність була відзначена почесними грамотами, які вручила директорка департаменту культури Одеської обласної державної адміністрації Олена Олійник.

Балтани зустрічали гостей на різних локаціях, поєднавши літературні події, музику, спів, народні ремесла й тепле спілкування. Так, у рамках свята відбулася панельна дискусія «Інноваційні та креативні бібліотечні послуги: реалізація Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?», участь у якій взяли бібліотечні фахівці з усієї країни.

Куратором цієї фахової дискусії виступила Ольга Тарасова, а модератором — Юліана Амеліченко, директорка Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М.С. Грушевського. Дискусія проходила за участі радничі голови Одеської ОДА, регіональної координаторки програми ментального здоров'я «Ти як?» Анни Величко.

У школі відбулася цікава презентація книги Людмили Вовк «Євген Чикаленко. Людина-магніт», що стала лауреатом конкурсу «Краща книга виставки-форуму» в номінації «Художньо-публіцистичне видання».

Частина гостей разом із кандидатом філософських наук, засновником Одеського музею генотипів «Територія пам'яті»

Павлом Козленком ознайомилися з історією міста та ходом робіт з відновлення синагоги у будівлі, викупленої у 2015 році іудейською громадою. За задумом Почесного громадянина міста Балта Вадима Винарського, на першому поверсі давньої споруди буде відновлено молитовне приміщення, а на другому розміститись музей.

Охочі також відвідали цікавий місцевий історичний музей, що був відкритий у 2011-у завдяки старанням його директора, Почесного громадянина Балти Петра Ткача. Тут є багата колекція експонатів, що відображають різні епохи та події на цих територіях — від кісток мамонта і мастодонта до свідчень сучасної російсько-української війни...

У цей же час на творчих майданчиках звучала музика — виступали місцеві вокалісти та ансамблі. Порадували глядачів і гості, які подарували слухачам низку пісень, що стали справжнім емоційним резонансом виставки-форуму. Це були миті щирого обміну енергією та сенсами.

XXV Всеукраїнська виставка-форум «Українська книга на Одещині» завершилася підведенням підсумків щорічного конкурсу «Краща книга виставки-форуму-Українська книга на Одещині-2025» та виступом здобувачів освіти Одеського фахового коледжу мистецтв імені К.Ф. Данькевича — кварти «Four/quarters» у складі Марії Євстаф'євої, Анастасії Бринзи, Азгуш Хачатрян та Анастасії Михайлової (керівниця Юлія Костандова).

Але, безперечно, що для всіх учасників та відвідувачів захід довго відлучувався серйозними сенсами, радісними емоціями й теплом взаємодії. За допомогою зусиль потужного колективу Одеської національної наукової бібліотеки, очолюваного Іриною Бірюковою, що раз доведено, що книга — це живий організм, який об'єднує, живе, надирає, а кожен такий форум — це можливість емоційно та інтелектуально «піджити» надихнутись та рухатись далі.

Закликаю всіх: відкривайте для себе нові книги і, головне, — читайте українське!

Ярослава РІЗНИКОВА.

Книга — як подія, Балта — як серце

Сонячний день, дерева, книжки, тихий гамір — так починалося візанське свято української книги, що проходить просто неба у затишному сквері на території Балтської публічної бібліотеки. Балта вкотре підтвердила: українська культура живе там, де її люблять.

Свято відкрилося не в залі й не з офіційних промов, а з книжково-ремісничого ярмарку. Під деревами, на свіжому повітрі, зібрався читач, письменники, видавці й місцеві умільці, які створюють унікальні речі власноруч. Тут можна було не лише придбати книжки й отримати автографи, а й поринути у світ майстерності.

Вчителька і психологиня Юлія Гладушевська пригощала натуральним шоколадом і халвою власного виробництва — усе

без глютену, лактози, виготовлене вночі з любов'ю. Мій шоколад — ручної роботи, виготовлений з нуля. Тобто всі інгредієнти я купую і роблю шоколад. Це в мене халва, це — фундуковий трюфель. Є ще шоколад гречаний, зроблений з гречки. Є чорний шоколад, є молочний. Ось така халва ще є. Це все натуральне, без хімії, без лактози, без глютену, — зазначає вона.

Ольга Ткач — медик. Продукти з її сімейної пасіки при-

ваблювали користь різноманітним. Тут був мед із сублімованими ягодами, що зберігає до 95% корисних речовин. Вся продукція, як запевняє, з подвійною користю: «У нас є технічні умови, все — сертифіковане».

Анна Твердохліб, поліцейська у декреті, демонструвала мило ручної роботи у вигляді тістечок, овочів і квітів. Захопила цим у 2021 році, й тепер це захоплення на справжню «милотію».

Сестри Бичкові, медпрацівниці, представляли вироби з бісеру з українськими візерунками та в'язані іграшки — усе почалося з дитячого захоплення, яке переросло в хобі, що дарує спокій і натхнення.

Наталія Демчинська, молода мама й майстриня, створює іграшки у стилі муляжних героїв. Для неї це не лише ремесло, а й терапія у час війни: «До-

помагає відволіктись і дає сенс щодня».

Вплелся у ярмарок і яскраві візерунки Петриківського розпису від Тетяни Борбелі з Борсуків. Вона відома в громаді тим, що кошти з продажу її унікальних виробів йдуть на потреби ЗСУ.

Але найбільше учасників ярмарку приваблювала книжкова виставка. Тут можна було не тільки придбати твори майстрів українського слова, а й поспілкуватись з ними, взяти автограф. Ярмарок був про живих людей, їхні історії, біль, мрії та творчість. Це було не просто тло форуму — це була його душа.

Смертоносні зграї

Практично щодня ворог посилав на голови українців сотні дронів і десятки ракет. Найбільше потерпають Харків і Київ. Постійно у прицілі Дніпро й Одеса. Цими днями смертоносні зграї налітали на Луцьк, Рівне, Тернопіль... Що вже й казати про прифронтові території від Херсонщини й аж до Сумщини...

За тиждень, що минув, наша область зазнала кілька масованих атак. На жаль, є загиблі й поранені. Знищено багато людського майна, об'єктів цивільної інфраструктури, постраждала культурна спадщина, природні оазиси, тварини і птахи...

Так, вночі 4 червня збройні сили РФ атакували Одесу та район понад двадцятьма ударними безпілотниками. Пошкоджень і руйнувань зазнали об'єкти цивільної інфраструктури, житлові будинки, гаражі, складські приміщення приватних підприємств.

Наступної ночі ворог послав на Одещину ще більше БпЛА — понад 25. Особливо постраждав Білгород-Дністровський район. Тут, зокрема, зруйновано будівлю амбулаторії сімейної медицини, пошкоджено приміщення ліцею та центру творчості дітей і юнацтва.

У ніч на 7 червня основний удар агресора припав на Овідіополь. Пошкоджено будівлю храму, інфраструктуру селища.

Понад десять безпілотників ворог спрямував на Одесу в ніч на 10 червня. Загинули двоє чоловіків. П'ятеро жінок і троє чоловіків дістали поранення, що одна одеситка зазнала гострої реакції на стрес. У місті зафіксовано багато руйнувань: пошкоджено житлові будинки, пологовий будинок, станцію екстреної медичної допомоги, приватну медичну клініку, спортивний комплекс, зоопарк, будівлю залізничного вокзалу, Одеську кіностудію...

Тої ж ночі ще жаливішої атаки (і дрони, і балістики) зазнав Київ.

Цієї ночі ворог знову вдарив у саме серце нашої ідентичності. Пошкоджено Софійський собор у Києві — святиню, яка пережила століття і символізує народження нашої державності, — написав міністр культури та стратегічних комунікацій Микола Точицький у соцмережах і додав:

— Унаслідок російської повітряної атаки постраждала Одеська кіностудія — місце, де творило українське кіно. Повністю знищені декорації до фільму «Довженко» — національного проєкту про найвідомішого українського режисера. Пошкоджено павільйони, складські приміщення, декорації, автотранспорт».

Одеса ще оговтувалася від завданого удару, а ворог уже знову ційсвся на наш край. У ніч на 11 червня зграя смертоносного залізничного налетіла на Ізмаїльський та Білгород-Дністровський райони. Знову палали будинки, зокрема дачні, господарські споруди, складські приміщення, цивільні плавзасоби, автомобілі...

Разом з людьми та їхнім майном страждає і природа. Так, в Одеському зоопарку загинув баранчик, згоріло зерноосвище. А внаслідок однієї з попередніх ворожих атак вигоріло майже 10 гектарів заповідної зони нащарку «Тузлівські лимани». «Пожежа зруйнувала унікальні рослинні угруповання піщаного пересипу, місця гніздування птахів: рідкісних качок із Червоної книги — нерознів — понад 10 гнізд. Загинули гнізда й інших дрібних птахів, десятки тисяч мушль, комах, дрібних мишоподібних гризунів», — з болем написав доктор біологічних наук Іван Русев.

Олег СОКІЛ.

● На передовій інформаційного спротиву

Слова, що сильніші за ворожі снаряди

Цьогорічний День журналіста України припав на п'ятницю, тож у попередньому номері «ЧН», що вийшов 5 червня, напередодні нашого професійного свята, ми не могли повноцінно охопити медійну тему, бо ж основні події ще не відбулися, а заяви не прозвучали. А ця тема, на нашу думку, варта уваги суспільства, оскільки стан свободи слова є мірилом і дзеркалом того, куди рухається держава.

У своєму зверненні-привітанні голова Національної спілки журналістів України, член керівного комітету Європейської федерації журналістів Сергій Томіленко, зокрема, зазначає: «Шановні колеги, у це професійне свято, яке вже вчетверте ми зустрічаємо під звуки сирен, хочу сказати: завдяки вам Україна звучить. Завдяки вам світ знає правду. І завдяки вам ми всі тримаємося».

6 червня — символічна дата. Саме цього дня 1992 року нашу Спілку прийняли до Міжнародної федерації журналістів. Тоді незалежна Україна увійшла у світову журналістську спільноту. Сьогодні ця солідарність із міжнародними колегами стала нашою великою опорою — і моральною, і практичною.

Останні місяці я мав честь представляти українську журналістику на міжнародних майданчиках — від конгресів журналістських спілок Данії, Швеції та Німеччини до засідань у штаб-квартирах Міжнародної та Європейської федерації журналістів у Брюсселі та Ради ООН з прав людини в Женеві. І щоразу я бачив глибоку повагу до вашої роботи...

Завдяки спільній роботі з Free Press Unlimited ми створили англомовне видання «Frontline Press», яке розповідає світові про феномен української прифронтової преси. Це видання поповнило архів Міжнародної федерації журналістів разом із газетою «Ворскла» із Сумщини — як свідчення стійкості української журналістики для майбутніх поколінь.

Сьогодні в російському полоні перебуває 31 цивільний представник медіа. Ірина Левченко, Дмитро Хрилюк, Ірина Данилович, Владислав Єсипенко... Ми пам'ятаємо кожне ім'я. Під час зустрічі з Апостольським нунцієм в Україні я передав оновлений список полонених журналістів, і Святий Престол підтвердив готовність використовувати дипломатичні канали для їх звільнення.

Трагічна загибель Вікторії Рошиної в російському полоні — це рана, яка болить усієї спільноти. Водночас ми радіємо за Наріамна Джелая, який після звільнення з полону став послом України в Туреччині. Його слова в нашому Центрі журналістської солідарності: «Від імені всіх ув'язнених журналістів дякую за підтримку. Журналісти завжди живили!».

Трагічна загибель Вікторії Рошиної в російському полоні — це рана, яка болить усієї спільноти. Водночас ми радіємо за Наріамна Джелая, який після звільнення з полону став послом України в Туреччині. Його слова в нашому Центрі журналістської солідарності: «Від імені всіх ув'язнених журналістів дякую за підтримку. Журналісти завжди живили!».

(Закінчення на 2-й стор.)

● Будьмо разом!

Передплата-2025. Друге півріччя

АТ «Укрпошта» інформує, що в усіх об'єктах поштового зв'язку триває передплата кампанія на II півріччя 2025 року. Термін проведення передплати на загальнодержавні та місцеві медіа (щоб із липня їх уже отримувати) — до 25 червня.

Нагадаємо: передплатний індекс «ЧН» — 61119. Вартість передплати становить: 1 місяць — 70 грн; на 3 місяці — 210 грн; на 6 місяців (на друге півріччя) — 420 грн. (Сума вказана без вартості поштових послуг з оформлення самого абонента — 20 грн, незалежно від терміну передплати).

Зам. №235.
Тираж у червні — 1600.